

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۳/۰۲/۱۰

سید عظیم حسینی

طرح پیشنهادی جهت انکشاف اقتصادی پسا منازعه در افغانستان – قسمت پنجم

1 - بسته پیشنهادی در بخش انکشاف صنایع اعم از شرکتهای کوچک، متوسط و بزرگ:

(1) **تشبثات کوچک و متوسط Small and Medium Enterprises** که مخفف آن (SMEs) میباشد، در برگیرنده تمام تشبثات کوچک و متوسط اعم از تشبثات صنعتی، خدماتی، تجارتي، توریستی و زراعتی بوده و نقش بزرگی را در توسعه و رشد متوازن اقتصادی، کار آفرینی، افزایش درآمد ملی، کاهش فقر، شکوفایی استعدادهای نهفته انسان و پویایی اقتصاد کشورهای در حال توسعه و کمتر توسعه یافته ایفا مینماید. تعریف واحد وثابتي برای شرکتهای کوچک و متوسط وجود ندارد اما معمولاً با توجه به عوامل تعداد نیروی انسانی مشغول یا تعداد کارکنان، میزان سرمایه در گردش، میزان فروش و میزان درآمد به تشبثات **Micro**، **Small** و **Medium** تقسیم می شوند. این واحدها به علت ویژگیهای خاص خود دارای فواید زیاد هستند، از جمله:

- تأمین تولیدات مورد نیاز کشورها و توسعه صادرات به کشورهای منطقه
- ارائه خدمات تخنیکي در داخل و خارج کشور
- ایجاد اشتغال
- تربیت نیروی انسانی مورد نیاز صنایع بزرگ
- تولید و توزیع ثروت در جامعه و....
- انکشاف متوازن مناطق ولسوالی ها

شرکت های کوچک و متوسط، نیروی کار بالایی را جذب کرده و از لحاظ کمیت قسمت بزرگی از بخش خصوصی را تشکیل می دهند از این رو (SMEs) ها، انعطاف پذیری بالا و قابلیت سازگاری بهتری با فناوریهای جدید را دارند. به علاوه از ظرفیت بالایی برای نوآوری صادرات، بهره گیره از منابع انسانی و مالی برخوردارند و نیز هزینه تولید در آنها پایین است. (SMEs) در برخی از کشورها مانند سنگاپور و تایوان پایه اقتصاد محسوب میشوند.

علیرغم موجودیت چالشها گفته میشود که تشبثات کوچک و متوسط در افغانستان نیز ستون فقرات اقتصاد کشور را تشکیل داده و در حال حاضر تقریباً ۹۵ فیصد اقتصاد مردم را احتوا می نماید. بناً ایجاب مینماید تا امارت اسلامی در رفع مشکلات تشبثات کوچک و متوسط موجود پرداخته و جهت تاسیس تشبثات جدید، و فعال نگداشتن تشبثات موجود اقدامات ذیل را عملی سازد:

- (a) اعطای تسهیلات مالی و قرضه،
- (b) تخفیف در هزینه آب و برق،
- (c) ایجاد محل و فضای مناسب کاری و
- (d) اجرای مشوق‌های مالیاتی مانند معافیت مالیات برای 3الی 5 سال را در نظر گیرد تا هر کارآفرین (متشبت) که بخواهد بتواند در کشور سرمایه‌گذاری کند.

(2) ایجاد شرکتهای بزرگ

شرکت‌های بزرگ-مقیاس اقتصادی که معمولاً فروشات بالایی دارند، نقش اساسی در اقتصاد هر کشوری بازی می‌کنند. شواهد آماری خارجی نشان از اثرگذاری شرکتهای بزرگ در اقتصاد کشورها دارد. احصائیه و اطلاعات رتبه‌بندی ثروت (FURTUNE) ۵۰۰، نشان می‌دهد کشورهایی که سهم بالاتری در فهرست ثروت (FURTUNE) ۵۰۰ دارند، از نظر تولید ناخالص داخلی نیز رتبه بالاتری دارند. در سال ۲۰۱۷، رتبه اول از نظر سهم درآمدی شرکت‌های لیست ثروت (FURTUNE) ۵۰۰، به کشور آمریکا با ۲۹/۶ درصد، تعلق داشت. کشورهای چین، ژاپن و آلمان، به ترتیب با سهم‌های ۲۲/۵، ۹/۷ و ۶/۷ درصدی در جایگاه‌های بعدی قرار گرفتند. این در حالی است که رتبه این کشورها از نظر شاخص تولید ناخالص داخلی که معرف قدرت اقتصادی کشورها است، نیز به همین ترتیب می‌باشد. به عبارت دیگر، می‌توان نتیجه گرفت کشورهایی که شرکت‌های بزرگ بیشتری دارند، از اقتصاد قوی‌تری برخوردار هستند.

گرچه در حال حاضر افغانستان ازین نعمت محروم شده است، اما انکشاف صنایع درکشور نیز از چند جهت دارای اهمیت ویژه میباشد:

- a. انکشاف تولیدات داخلی درموارد ممکن وتقلیل واردات جهت نایل شدن به خودکفائی؛
- b. صنعتی شدن وسهمگیری بیشتر در توسعه صادرات؛
- c. اشتغال زائی؛
- d. کاهش کسر بیلانس تجارت به عنوان یک اقدام هدفمند در جهت متوازن ساختن بیلانس تجارت؛ و
- e. کاهش ضریب فقر درکشور؛
- f. استقرار نرخ پول افغانی؛
- g. بهبود سطح زندگی شهروندان؛ و
- h. رشد اقتصادی وانکشاف پایدار.

طوریکه معمول است رهبری و مدیریت سکتور صنعت درکشورهای سرمایه داری، با ایجاد وتأسيس شرکت‌های بزرگ و یا بشکل مختلط توسط سکتور خصوصی که در قالب کنسرسیوم‌های ملی و بین‌المللی، شرکت‌های بزرگ مولتی نیشنل، و ایجاد انواع شرکت‌هایی داخلی و خارجی که در قانون مشخص شده و دارای تفاوت‌هایی هستند صورت می‌گیرد و دولتها با اتخاذ تدابیر خاص، در نقش مشوق، زمینه ساز جذب سرمایه گذاری ها بوده ودر برخی موارد ناظر وحتى بعنوان شریک در شرکت‌های مختلط عمل مینماید. طبق آنچه از قانون تجارت استنباط می‌شود، شرکت قراردادی است که بر اساس

آن اعضا یا شرکا، سود حاصل از سرمایه را تقسیم می کنند. شرکت ها در قوانین افغانستان دارای شخصیت حقوقی اند. شرکت ها به دلایلی همچون تقسیم اختیارات و مسئولیت ها، سرمایه ی مورد نیاز، نحوه ی تصمیم گیری در شرکت ها متفاوت هستند که بر نوع شرکت تاثیر می گذارند. شرکت ها از نگاه سکتوری میتواند تجارتي، صنعتي، زراعتي، خدماتي، ترانسپورتي، مالي، توريستي، وغيره باشد که تحت نام شرکت فعالیت مینمایند. انواع شرکتها از لحاظ ساختاری در افغانستان عبارت اند از: شرکتهای سهامی :

• شرکت سهامی شرکتی است که سرمایه آن به سهام تقسیم شده و مسئولیت صاحبان سهام محدود به مبلغ اسمی سهام آن ها است. شرکت سهامی شرکت تجارتي محسوب می شود ولو اینکه موضوع عملیات آن مربوط سایر سکتور ها مانند صنعت، خدمات، توریزم، زراعت وغيره باشد. شرکت سهامی به دو نوع تقسیم میشود:

✓ نوع اول - شرکتهائی که موسسین آنها قسمتی از سرمایه شرکت را از طریق فروش سهام به مردم تامین میکنند. اینگونه شرکتها شرکت سهامی عام نامیده می شوند.

✓ نوع دوم - شرکتهائی که تمام سرمایه آنها در موقع تاسیس منحصر ا توسط مؤسسين تامین گردیده است. اینگونه شرکتها، شرکت سهامی خاص نامیده می شوند.

• شرکت محدود المسئولیت (لیمتد): شرکت تجارتي ایکه سرمایه آن غیر منقسم به اسهام بوده و مسئولیت هر شریک محدود به اندازه سرمایه توافقی شده در شرکت باشد. سهامداران شرکت محدود المسئولیت نمیتواند از دو نفر کمتر و از پنجاه نفر بیشتر باشد. حصه شرکت محدود المسئولیت در بازار سهام عام خرید و فروش نگردهد. سهامداران شرکت محدود المسئولیت مجاز بفروش، انتقال یا تبادل شرکت نباشند.

شرکتهای تضامنی:

شرکتهای تضامنی انواع مختلف دارد که مهمترین آن شرکت تضامنی عام و شرکت تضامنی خاص میباشد.

- شرکت تضامنی عام شرکتی است که برای انجام معاملات اقتصادی و تجارتي بین دو یا بیش از دو شخص بامسئولیت تضامنی ایجاد میشود. در صورتی که دارائی شرکت تضامنی عام برای تأدیه تمام دیون شرکت کافی نباشد، هر یک از شرکاء مسئول پرداخت تمام دیون شرکت تضامنی عام بوده و شریک یا شرکایی که چنین قروض را میپردازند، حق دارند مبالغ پرداخت شده اضافه از سهم خود از سایر شرکاء مطالبه نماید.
- شرکت تضامنی خاص شرکتی است که تحت عنوان مشخص مطابق احکام قانون جهت انجام معاملات اقتصادی و تجارتي ایجاد می شود و در آن یک شریک یا بیشتر از آن دارای مسئولیت غیر محدود شرکای (عام) و بقیه شرکاء با یک سرمایه معین (شرکای خاص) مسئولیت محدود دارند. سرمایه شرکای که مسئولیت محدود دارند، به سهام تقسیم شده می تواند.

شرکتهای مختلط:

➤ شرکت های مختلط انواع مختلف دارد که مهمترین آنها عبارت اند از،

○ شرکت های مختلط دولتی ————— خصوصی

- شرکت های مختلط خصوصی ——— خصوصی (ادغام شرکت های مختلف با هم)
- شرکت های مختلط دولتی با شرکت های خصوصی خارجی
- شرکت های مختلط خصوصی داخلی با شرکت های خصوصی خارجی و غیره

در اثر سیاست های نادرست و غیر علمی دولت و مسؤولان اقتصادی در دو دهه اخیر از یکسو، و عدم آمادگی سکتور خصوصی در جهت ایجاد شرکت های بزرگ از طریق توجیه سرمایه ای تجاری به سوی سرمایه گذاری های صنعتی از طرف دیگر، هنوز شرکت های بزرگ ملی و فراملیتی در افغانستان ایجاد نگردیده و کشور در حال حاضر به یک کشور مطلقاً مصرفی مبدل گردیده است زیرا سرمایه داران و تاجران افغان بیشتر به سرعت سیالیت سرمایه خویش و واردات علاقمندند تا سرمایه گذاری شان زودتر به ثمر رسیده و سرمایه شان با سرعت، دوباره به دوران انداخته شود، بنابراین، مزید بر حصول مفاد از انجام معاملات تجارت و وارداتی یکنوع اطمینان خاطر هم از مصئونیت سرمایه خویش دارند و با تأسف بدون نیاز جدی و احساس ضرورت و یا مفاد قانع کننده پیشبینی شده، آنها علاقه زیادی به سرمایه گذاری صنعتی از خود نشان نمیدهند که این خود میتواند عامل مهم عدم توسعه سرمایه گذاری در سکتور صنعت و معادن و غیره باشد. معهذاً دو مشکل عمده و دست و پاگیر دیگر در کشور که به عامل بازدارنده رشد و انکشاف اقتصادی مبدل گردیده است، عبارت اند از:

- ❖ در گام نخست فقدان کدر های متخصص در رشته های مختلف بخصوص تخنیک، اعم از انجینیران، معاونان انجینیر، کدر های مسلکی و کارگران ماهر و حرفوی در رشته ها مختلف که بخش اول آن مغز متفکر و قسمت دوم آن بازو های توانای انکشاف صنعتی در هر کشور میباشند.
- ❖ در قدم دوم عدم موجودیت تکنولوژی های جدید و مختلف و عدم آشنائی با آن ها گرچه رفع این موانع آسان نیست اما ناممکن هم نیست و میتوان از طریق اقدامات هدفمند کار های بزرگ انجام را داد منجمله:

(باقیدارد)